

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3722

Vragen van het lid **Van Velzen** (SP) aan de minister van Financiën over *investerings van banken en pensioenfondsen in wapenproductie*. (Ingezonden 9 juli 2009)

1
Deelt u de mening dat het tijd wordt om het investeren in controversiële wapens te verbieden? Zo ja, wanneer gaat u dit samen met uw collega-bewindspersonen regelen? Zo nee, waarom niet?

2
Wat is uw mening over het gestelde in de kwartaalupdate¹ van de Eerlijke Bankwijzer dat «ING van de 12 onderzochte banken het meest in foute bedrijven investeert, ook met eigen geld. De bank investeert zowel in bedrijven die controversiële wapens maken, als in bedrijven die zich schuldig maken aan controversiële wapenhandel. ING is de enige bank die ook met eigen spaargeld in beide investeert»? Tot welke actie zet dit u aan?

3
Bent u bereid uw zeggenschap binnen ING Bank te laten gelden en eisen te stellen over de naleving van het wapenbeleid dat de bank zegt te hanteren?

4
Bent u bereid het investeren in clustermunie door Nederlandse

banken en pensioenfondsen te verbieden nu uit de kwartaalupdate¹ van de Eerlijke Bankwijzer blijkt dat zes grote banken, waaronder ING, investeren in wapenbedrijven die clustermunie maken?

5
Waarom kan ABN Amro (dat in overheidshanden is) wel afstand doen van investeringen in controversiële wapens terwijl ING (dat gered is met overheidsgeld en waar twee commissarissen door de overheid zijn geplaatst) geen afstand doet van zulke investeringen? Gaat u de twee overheidscommissarissen opdragen om zich binnen ING sterk te maken om investeringen in controversiële wapens onmogelijk te maken? Zo nee, waarom niet?

6
Wat is uw mening over de uitspraken van Farah Karimi, namens de Eerlijke Bankwijzer: «Het goede nieuws is dat veel banken hun beleid hebben aangescherpt en zich er aan houden. Het slechte nieuws is dat een aantal banken mooie sier maakt met beleid op papier, maar gewoon doorgaat met de foute praktijken. De banken vinden dat hun beleid niet hoeft te gelden voor hun beleggingsfondsen. Wij denken niet dat de onderdrukte bevolking in Birma, of slachtoffers van clusterbommen erg onder de indruk zijn van deze drogredenering»? Bent u bereid om

met uw gezag de Nederlandse banken aan te sporen om voor hun beleggingsfondsen hetzelfde beleid te hanteren als voor hun bankonderneming? Zo nee, waarom niet?

7
Bent u bereid een onderzoek in te stellen naar de ervaringen in België waar inmiddels ruim twee jaar uitvoering gegeven wordt aan een wet die bepaalt, dat niet in zaken waarvoor geldt dat er internationale afspraken voor beëindiging zijn, wordt belegd, zeker gezien uw uitspraken² in de Kamer op 20 maart 2007: «Ik herhaal mijn toezegging dat wij graag de inhoud van de Belgische wet en de ervaringen met de Belgische wet volgen, bestuderen en op een gepast moment met de Kamer daarover zullen overleggen. Overigens is het goed dat dit debat niet alleen zal gaan over pensioenfondsen maar over elke financiële instelling of beleggingsinstelling. Voor zover wij begrijpen staat dit nu ook in de Belgische wet»? Zo nee, waarom niet?

¹ Eerlijke bankwijzer, 1 juli 2009: «Eerlijke Bankwijzer: 6 banken nog betrokken bij foute wapenbedrijven». <http://www.eerlijkebankwijzer.nl/actueel/nieuws/view/102>

² Handelingen II, vergaderjaar 2006–2007, nr. 50, blz. 2959–2962.

Antwoord

Antwoord van minister **Bos** (Financiën) (ontvangen 4 september 2009) Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2008–2009, nr. 3381

1

In antwoord op eerdere vragen heb ik uw Kamer meegedeeld dat het kabinet eraan hecht private partijen, waaronder banken, de gelegenheid te geven hun verantwoordelijkheid te nemen door niet langer te investeren ondernemingen die clustermunie en anti-personeelsmijnen, produceren¹. Overigens stellen verschillende Nederlandse banken in hun reactie op het praktijkonderzoek uitdrukkelijk dat zij niet betrokken willen zijn bij de productie van controversiële wapens en dat zij ieder verzoek voor financiering van – de productie van of handel in – clustermunie zullen afwijzen². Daarbij geven deze banken aan dat zij over dit onderwerp graag het gesprek willen aangaan met de bij de «Eerlijke Bankwijzer» betrokken maatschappelijke organisaties om zo tot werkbare oplossingen te komen.

2

Wat betreft de investeringen van ING met «eigen» geld in ondernemingen die betrokken zouden zijn bij de productie of handel met controversiële wapens wordt het volgende opgemerkt. ING investeert blijkens het onderzoeksrapport met «eigen» geld in de twee grootste bouwers ter wereld van vliegtuigen voor de burgerluchtvaart. Vanwege hun expertise in de lucht- en ruimtevaart zijn deze ondernemingen betrokken bij de officiële kernwapenprogramma's van respectievelijk de Amerikaanse en Franse overheid³. De betrokkenheid van ING bij deze ondernemingen ligt bij het civiele luchtvaartprogramma van deze ondernemingen. Zoals ING in haar gezamenlijke reactie met enkele andere banken op het onderzoeksrapport aangeeft, wijst de bank ieder verzoek voor de financiering van clustermunie of kernwapens af⁴.

3

Deze kwestie is – zolang er geen sprake is van illegale activiteiten – een onderwerp van dialoog met de stakeholders, die de overheid toejuicht. Afgezien van de wens tot het voeren van een open dialoog, geeft het onderzoek op het punt van

investeringen in de wapenhandel de overheid geen aanleiding om in deze dialoog zelf een specifiek standpunt in te nemen. Daarnaast is het kabinet niet van plan op dit punt andere eisen te stellen aan banken omdat ze wel of niet zijn ondersteund met overheidsgeld. Bijzondere eisen zouden ook haaks staan op de door de Kamer breed gesteunde motie om het aandeelhouderschap in de financiële instellingen op afstand te plaatsen om politieke inmenging te voorkomen (motie-Weekers-De Nerée tot Babberich-Tang, Kamerstukken II, 31 965, nr. 7).

4

Zie het antwoord op vraag 1.

5

ABN Amro en ING laten zich niet goed vergelijken omdat de eerstgenoemde bank niet langer een uitgebreide portefeuille van internationale leningactiviteiten heeft en geen internationale vermogensbeheerder meer is. Voorts constateer ik dat ING in haar reactie op het praktijkonderzoek uitdrukkelijk heeft aangegeven dat zij de internationale afspraken omtrent wapenhandel respecteert en dat financiering van de productie of handel met controversiële wapens niet aan de orde is. Ik zie dan ook geen aanleiding dit onderwerp te bespreken met de door de Staat aanbevolen commissarissen, met wie ik overigens geen gezagsverhouding heb.

6

Het is in de eerste plaats aan een bank zelf of deze zijn beleid inzake duurzaam en verantwoord beleggen van toepassing verklaart op de door hem in juridische zin beheerde beleggingsfondsen. Enkele banken hebben reeds het initiatief genomen om hun beleggingsfondsen – voor zover dat mogelijk is – op te schonen zodat via die fondsen niet (meer) wordt geïnvesteerd in ondernemingen die bijvoorbeeld clustermunie of antipersoneelsmijnen produceren. Voor zover banken industriefondsen beheren die investeren in de defensie-industrie mag van hen worden verlangd dat zij daarover jegens hun cliënten transparant zijn dan wel dat zij de beleggingsportefeuilles van de cliënten die hebben aangegeven niet

te willen beleggen in de defensie-industrie daarop screenen.

7

Bij mijn brief van 10 september 2008 (kenmerk: FM/2008/2129M) heb ik uw Kamer uitvoerig geïnformeerd over de inhoud en reikwijdte van het sinds 26 april 2007 in België geldende verbod op – kort samengevat – het investeren in ondernemingen die antipersoneelsmijnen of submunie produceren of verhandelen. In de brief heb ik onder meer opgemerkt dat het verbod pas daadwerkelijk toepassing kan vinden nadat de Belgische (federale) overheid een zogenoemde zwarte lijst van ondernemingen heeft opgesteld en gepubliceerd. Pas dan is voor derden, waaronder banken en pensioenfondsen, duidelijk in welke ondernemingen zij niet (meer) mogen financieren omdat die ondernemingen antipersoneelsmijnen of submunie produceren of verhandelen of hebben geproduceerd en verhandeld. De hiervoor bedoelde lijst diende uiterlijk op 1 mei 2008 te worden gepubliceerd. Tot op heden heeft die publicatie niet plaatsgevonden. Een onderzoek instellen naar de ervaringen in België acht ik derhalve niet opportuun.

¹ Zie noot 1 bij de vragen.

² Het Financieele Dagblad, 8 juli 2009, blz. 5 («Eerlijke Bankwijzer» simplificeert.).

³ De Pers, 6 juli 2009 («Wapenhandel Bankwijzer sloeg in als bom. ING zit toch niet dik in wapentuig.»)

⁴ Zie noot 3.

⁵ De Pers, 6 juli 2009 («Wapenhandel Bankwijzer sloeg in als bom. ING zit toch niet dik in wapentuig.»)